

Шевченківський районний методичний кабінет

***Маленький порадник
для молодого вчителя***

Сел. Шевченкове

2017

Урок - усьому голова

Тема уроку та мета близькі між собою, але не тотожні.
Для теми уроку важливо, що учень сьогодні вивчатиме.
Для мети важливо, яких знань та вмінь набуде учень.

Алгоритм дій учителя під час підготовки до уроку

Урахування особливостей класу:

1. Успішність.
2. Ставлення учнів до предмета.
3. Темп роботи.
4. Сформованість навчальних умінь.
5. Загальна підготовленість учнів.
6. Ставлення до різних видів навчальної діяльності.
7. Ставлення до різних форм навчальної роботи, у тому числі нестандартних.
8. Загальна дисципліна учнів.

Урахування типу уроку

1. Урок вивчення нового матеріалу.
2. Урок удосконалення (формування) знань, умінь і навичок.
3. Уроки узагальнення та систематизації.
4. Комбінований урок.
5. Урок перевірки, оцінки , контролю і корекції знань, умінь і навичок.
6. Інтегрований.
7. Нестандартний.

Урахування етапів уроку

1. Організаційний етап.
2. Перевірка виконання домашнього завдання.
3. Актуалізація опорних знань (підготовка до сприйняття нових знань).
4. Формулювання мети і завдань уроку.
5. Мотивація навчальної діяльності.
6. Вивчення , засвоєння нових знань і способів дій.
7. Закріплення нового матеріалу.
8. Підсумки уроку.
9. Домашнє завдання (може бути не останнім етапом).

Аналіз та самоаналіз уроку

Для чого аналізується урок ?

Відповісти на це питання не так просто, хоча б тому, що існує безліч видів аналізу й у кожного – своя мета.

Аналіз – логічний прийом пізнання, що представляє собою уявне розкладання предмета, явища, процесу на частини, елементи або ознаки, їхнє зіставлення й послідовне вивчення з метою виявлення істотних, тобто необхідних і певних якостей і властивостей.

Він необхідний для :

- підвищення якості навчання;
- покращення процесу викладання ;
- осмислення вчителем сукупності власних теоретичних знань, способів, прийомів роботи в їхньому практичному застосуванні, у взаємодії з класом і конкретними учнями;
- оцінки своїх слабких і сильних сторін;
- визначення нереалізованих резервів;
- уточнення індивідуального стилю діяльності.

Сам по собі аналіз уроку як процес усвідомлення й самопізнання формує у вчителя аналітичні здібності, розвиває інтерес і визначає необхідність вивчення проблем навчання.

Алгоритм аналізу традиційного уроку

1. Загальні відомості про урок: дата, клас
2. Організація уроку: початок уроку, підготовленість класу до уроку, уміння вчителя мобілізувати увагу учнів, створення робочої обстановки в класі.
3. Тема й основні завдання уроку: доведення до учнів теми уроку, освітніх, виховних, розвиваючих завдань уроку.
4. Організаційні сторони уроку: структура уроку, відповідність структури уроку його змісту й цілям, взаємозв'язок етапів уроку, видів навчальної діяльності, доцільність розподілу часу на уроці, зайнятість учнів на уроці, сполучення колективних, групових і індивідуальних.
5. Зміст діяльності вчителя й учнів на уроці: ефективність використання раніше набутих знань, умінь і навичок, виховання в процесі навчання, ефективність використання життєвого досвіду школярів з метою розвитку в них пізнавальної активності, самостійності.
6. Відповідність застосованих методів вивчення нового матеріалу цілям, змісту уроку, а також віковим особливостям учнів.

7. Роль і місце самостійної роботи на уроці: місце підручника, використання наочності, характер питань і завдань.
8. Психологічні основи уроку: розвиток уваги, пам'яті, мислення, уваги, активності, сприйняття учнів, ритмічність уроку, чергування легкого матеріалу з важким, письмових видів діяльності з усними, навантаження протягом уроку.
9. Доцільність дидактичних завдань, поставлених перед домашнім завданням: наявність, обсяг, характер домашнього завдання.
10. Індивідуальний підхід: стиль роботи вчителя, педагогічний такт, кругозір, вміння триматися й керувати класом, оцінка знань і діяльності учнів на уроці, дотримання гігієнічних правил, умов підтримки працездатності учнів на уроці.

Самоаналіз уроку

Основні вимоги до самоаналізу:

- ✓ місце уроку у системі уроків з вивченої теми,
- ✓ обґрунтування освітньої й виховної цілей уроку ,
- ✓ виконання наміченого плану уроку,
- ✓ характеристика класу й мотивація відбору навчального матеріалу для даного уроку,
- ✓ психологічна й педагогічна оцінка системи навчальних завдань і вправ , використаних на уроці,
- ✓ оцінка розвитку самостійного мислення учнів на уроці,
- ✓ мотивація вибору методів уроку, оцінка відповідності даних методів цілям і змісту уроку, виконанню поставлених завдань,
- ✓ задоволеність або незадоволеність учителем уроком, (його окремими частинами),
- ✓ заходи, намічені вчителем щодо усунення недоліків,
- ✓ оцінка й обґрунтування досягнутих на уроці результатів.

Найбільш характерні недоліки уроку

1. Нехтування підготовкою плану проведення уроку.
2. Не приділяється належна увага мотивації й інтересу учнів до уроку.
3. Тема уроку не записується на дошці.
4. Мета уроку не узгоджується в процесі обговорення з учнями , а задається самим вчителем.
5. Не проводиться оперативна перевірка якості виконання учнями письмових завдань, підготовки до уроків

6. Час активної роботи учнів на уроці набагато менший за час активного пояснення вчителя.
7. Мовчання більшості учнів на уроці.
8. Відсутня диференціація кавчання на різних етапах уроку.
9. Учні на уроці пасивні
10. Робота з обмеженим колом школярів
11. Відповіді учнів на запитання мають репродуктивний , відтворюючий характер.
12. Мало уваги приділяється виділенню основного , найбільш суттєвого із змісту вивченого матеріалу та його багаторазовому повторенню
13. Не приділяється достатньої уваги підготовці учнів до тематичного оцінювання.
14. Панує напруженість , страх.
15. Нераціонально використовується час уроку.
16. Домашнє завдання не записано на дошці, задане після дзвінка, недиференційоване, значно перевищує обсяг роботи виконаної на уроці.
17. Невчасно закінчується урок.
18. Невміння правильно побудувати урок.
19. Неувага до відповіді учня, втручання у відповідь
20. Гостра реакція на відхилення у поведінці учнів.
21. Грубі зауваження . погрози.
22. Невиразність мови
23. Монотонність голосу
24. Нерухомість фігури.
25. Механічне запозичення педагогічного досвіду без адаптації до інтелектуальних особливостей і віку дітей.
26. Намагання сліпо скопіювати побачене.

Правила, що забезпечують успішність уроку

1. Чітко та зрозуміло ставити завдання перед учнями, послідовно вести їх до визначеної мети.
2. Бути доброзичливим, не ображати учнів, не обурюватися їхнім незнанням чи нерозумінням.
3. Не перебивати учня , дати йому договорити. Нечітка відповідь може бути наслідком незрозуміло поставленого запитання.
4. Завдання й інструктаж до завдань повинні даватися чітко, стисло, з обов'язковим з'ясуванням, наскільки зрозумілі учням вимоги.

5. Пильно стежити за відгуками учнів на розповідь , завдання , вимогу. Зниження уваги – сигнал про необхідність змінити темп, повторити викладене, використати додатковий матеріал.
6. Заощаджувати час , вчасно починати урок, завершувати його , коли лунає дзвоник, не допускати довгих сентенцій, пророблень окремих учнів.
7. **Обов’язково реалізувати поставлені до учнів вимоги.** Жодна вимога на уроці не повинна лишатися лише задекларованою.
8. Темп уроку підтримувати інтенсивним, але посильним для більшості школярів.
9. Стимулювати запитання учнів, підтримувати ініціативу, схвалювати їхню поінформованість.

Як правильно ставити запитання ?

1. Формулюйте запитання конкретно і зрозуміло
2. Застосовуйте відкриті та закриті запитання залежно від поставленої мети. Відкриті – це запитання , у відповідях на які запитуваний може викласти власну думку, тому використовуйте їх, коли потрібно здобути інформацію, почути ставлення чи точку зору на проблему.

Закриті –такі питання, на які можна відповідати лише «так» чи «ні», або брати одну з відповідей, що відтворюють зміст висловленого раніше. Їх задають, коли потрібна згода людини, або коли перевіряємо, наскільки співрозмовник нас розуміє чи стежить за нашими думками.

3. З метою здобуття різнобічної інформації використовуйте шість журналістських запитань: хто, що, де, коли, як, чому? Всі вони відкриті і підштовхують співрозмовника розповідати нам якомога більше.

Намагайтеся уникати тенденційних запитань, тобто тих, які приховують відому відповідь або провокують наперед визначену відповідь.

Способи сказати учневі : «Дуже добре»

Ти зараз на правильному шляху
Пречудово
У тебе це вийшло
Я пишаюся тим , як ти працював
Ти робиш це дуже добре
Це значно краще
Ти близький до істини
Мої вітання

Я знав , що ти зможеш це зробити
Так тримати
Мені подобається хід твоїх думок
Серйозний прорив
Молодчина
Дуже приємно вчити таких розумних дітей
Я пишаюся тобою
Щиро радий за тебе
Ти досягнеш успіху
Це вже успіх
Це твоя перемога.
Я вірю в тебе

Правила спілкування з дитиною

1. Якщо дитину часто критикують , вона вчиться ненавидіти.
2. Якщо їй часто дорікають, у неї виникає комплекс провини.
3. Якщо висміюють – стає замкнутою.
4. Ваша неввічливість – її нечесності.
5. Ніщо так не дискредитує старших, як невиконана обіцянка або обман.
6. Якщо не забувають схвалювати гарні вчинки дитини, то вона вчиться цінувати себе і бути ввічливою.

Організація домашньої роботи учня

1. Обсяг домашніх навчальних завдань не повинен перевершувати $\frac{1}{4}$ того, що виконано на уроці.
2. У розмові з батьками чітко визначайте їхню роль у наданні допомоги дітям під час підготовки ними домашніх завдань (не виконувати за них жодного завдання, а заохочувати їхню працю, рекомендувати раціональні методи й прийоми виконання навчальних завдань).
3. Домашні завдання мають бути чітко сплановані вчителем. Обов'язково треба записувати домашнє завдання в скороченому вигляді на дошці. Вчитель повинен слідкувати за тим, чи записали діти домашнє завдання у щоденники.
4. Після цього варто присвятити кілька хвилин ознайомленню учнів із особливостями виконання домашньої роботи.
5. Якщо можна, то слід забезпечувати диференційований підхід до визначення змісту й обсягу домашніх завдань з урахуванням індивідуальних особливостей учнів, їхніх запитів та інтересів.

Як правильно організувати урок, підтримати дисципліну та працездатність учнів

1. Приходь у кабінет трохи раніше дзвінка. Переконайся, чи все готове до уроку, чи чиста дошка, чи підготовлені технічні засоби, наочні посібники. На початку уроку оглянь клас, обов'язково – недисциплінованих.
2. Починай урок енергійно. Не став учням запитання : «Хто не виконав домашнього завдання?» Це привчає до думки, що невиконання завдань справа неминуча. Необхідно проводити урок так, щоб кожен учень був зайнятий справою. Паузи, повільність, байдкування – знищувачі дисципліни.
3. Захоплюй учнів цікавим змістом матеріалу, створенням проблемних ситуацій. Контролюй темп уроку, допомагай слабким повірити свої сили. Тримай у полі зору весь клас.
4. Запобігай спробам порушити робочий порядок.
5. Звертайся з проханнями і запитаннями дещо частіше до тих учнів, які можуть зайнятися на уроці сторонньою справою.
6. Стримуйся від зайвих зауважень.
7. Завершуй урок із дзвінком. Нагадай учням про обов'язки чергового.